

SCI-CONF.COM.UA

**WORLD SCIENCE:
PROBLEMS, PROSPECTS
AND INNOVATIONS**

**ABSTRACTS OF VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MARCH 24-26, 2021**

**TORONTO
2021**

WORLD SCIENCE: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference

Toronto, Canada

24-26 March 2021

Toronto, Canada

2021

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference “World science: problems, prospects and innovations” (March 24-26, 2021) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2021. 903 p.

ISBN 978-1-4879-3793-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // World science: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-world-science-problems-prospects-and-innovations-24-26-marta-2021-goda-toronto-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: toronto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Perfect Publishing ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Avazov I. R.</i> ORGANIZATION OF CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS AUDIT ON THE BASIS OF INTERNATIONAL STANDARDS.	14
2.	<i>Axatova D. A., Axatova X. A., Tuyboeva G. K.</i> A NON-TRADITIONAL APPROACH TO ORGANIZING LESSONS.	23
3.	<i>Babaev Majnun Shikhbaba oglu, Samedli Gulbem Ahad kyzy, Mirzoeva Simara Vidadi kyzy</i> EFFECT OF ANTIOXIDANTS ON THE FREQUENCY OF OZONE- INDUCED CHROMOSOME ABERRATIONS AT THE SEEDS OF ONION-BATUNA.	29
4.	<i>Baltabaeva G., Akhilbaeva S.</i> FEATURES OF THE ARTISTIC WORLD OF PROSE BY ORALKHAN BOKEY.	32
5.	<i>Baltabaeva G., Yeskozhanov M.</i> THE RELEVANCE OF THE REALITIES OF MODERNITY IN THE WORK OF DULAT ISABEKOV.	38
6.	<i>Bakhtiyarov S. B.</i> MODIFICATION OF THE ADSORBENT.	44
7.	<i>Berliguzhin M. T.</i> REVIEW OF PALEONTOLOGICAL FINDS IN THE QUATERNARY PERIOD ON THE TERRITORY OF WESTERN KAZAKHSTAN.	50
8.	<i>Filipenko N., Andrenko S., Bublikov A.</i> PARTICIPATION OF FORENSIC SCIENCE INSTITUTIONS IN INTERNATIONAL COOPERATION ON CRIME PREVENTION.	56
9.	<i>Gerasko T., Pyda S.</i> EFFECT OF INOCULATION WITH SYMBIOTIC ENDO- AND ECTOMYCORRHIZAL FUNGI ON CONTENT OF BASIC MINERAL NUTRIENTS IN SWEET CHERRY LEAVES.	61
10.	<i>Haitbayeva S. K.</i> GEOPOLITICAL CONCEPT OF NEUTRALITY OF TURKMENISTAN.	67
11.	<i>Ivashchenko V. P., Shvachych G. G., Ivashchenko O. V., Zaporozhchenko O. E.</i> ROLLING PROCESS DECISION MAKING SUPPORT SYSTEM.	70
12.	<i>Khudoyberganov O. I., Ibragimov B. T., Khasanov S. B., Azizjanov K. M.</i> COORDINATION COMPOUND OF COBALT (II) CHLORIDE WITH MONOETHANOLAMINE AND P-HYDROXYBENZOIC ACID.	79
13.	<i>Kiuntsli R., Stepaniuk A.</i> THE PARADOX OF THE BEAUTIFUL OR THE ART PARADOX.	82
14.	<i>Korchin V. O., Rusakov O. M., Karnaukhova O. Ye.</i> LOW VELOCITY ZONES IN THE UPPER CRYSTALLINE CRUST AND THEIR RELEVANCE TO ACCUMULATION OF ABIOGENIC HYDROCARBONCES.	91

15.	<i>Leshchynsky V. P.</i> INNOVATIONS OF ENTERPRISE STAFF IN MODERN CONDITIONS.	100
16.	<i>Malyk N., Karaia O.</i> PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF THE RELATIONSHIP OF A FAMILY DOCTOR AND A PATIENT.	103
17.	<i>Moroz D.</i> RESEARCH OF ENERGY EFFICIENCY OF PROCESSORS AND NETWORK INTERFACE OF MULTIPROCESSOR COMPUTING SYSTEMS.	108
18.	<i>Nizhenkovska I., Burmaka O., Provorova V.</i> QUALITATIVE DETECTION OF QUINOLINE YELLOW DYE IN MEDICINES FOR ORAL ADMINISTRATION BY THIN-LAYER CHROMATOGRAPHY.	118
19.	<i>Olshevska O. V., Olshevskiy V. S., Zhivchenko K. A.</i> THE POSSIBILITIES OF NATURAL MEDICINES IN THE TREATMENT OF CHRONIC PYELONEPHRITIS AND CONCOMITANT PREECLAMPSIA.	124
20.	<i>Rusadze I.</i> SOME CHARACTERISTIC FEATURES OF SOMATIC IDIOMS IN ENGLISH AND GEORGIAN LANGUAGES.	130
21.	<i>Rozhi I.</i> THE STRUCTURE OF TOURIST INFRASTRUCTURE OF ZHASHKIV DISTRICT OF CHERKASY REGION.	136
22.	<i>Sakhanda I., Lobchenko K.</i> CHRONIC PYELONEPHRITIS: CLINICAL PICTURE.	140
23.	<i>Salybekova N. N.</i> THE IMPORTANCE OF USING THE PROJECT METHOD IN EDUCATION.	142
24.	<i>Mikhailiuk S.</i> FORMS OF COMMUNICATION IN OFFICIAL DISCOURSE.	151
25.	<i>Seyidov A.</i> SPEARHEADS FOUND IN NAKHCHIVAN, AZERBAIJAN (4 TH -2 ND MILLENNIA BCE).	154
26.	<i>Shevchenko O., Suliaiev S.</i> MEDICAL TERMS CHANGES IN THE PROCESS OF DETERMINOLOGIZATION.	157
27.	<i>Tyutin V. M., Levkivsky S. A., Levkivska L. V.</i> BUILDING A MODEL FOR CALCULATING FREE VIBRATIONS OF PLANETARY GEARS.	162
28.	<i>Vasylenko O.</i> SANITARY AND HYGIENIC CONDITIONS OF LABOR ORGANIZATION AT BAKERY ENTERPRISES OF SUMY REGION.	171

29.	<i>Vovkanych L.</i> A MODERN VIEW ON THE MUSCULOSKELETAL INJURY RISK: ROLE OF BIOMECHANICAL TISSUE PROPERTIES, ANTHROPOMETRICAL AND PHYSIOLOGICAL FACTORS.	175
30.	<i>Yevstihnieiev I. V.</i> TUBERCULOSIS COXITIS: DIAGNOSTIC PROBLEMS.	181
31.	<i>Антошкіна Л. І., Антошкін В. К., Рунчева Н. В.</i> РЕТРОСПЕКТИВНІ НОТАТКИ РЕФОРМУВАННЯ ОБЛІКУ.	184
32.	<i>Александров Ю. В.</i> ПСИХОЛОГІЯ БРЕХНІ.	187
33.	<i>Ахметова А. Ж., Жумашиев А. Т.</i> РАЗРАБОТКА ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ.	193
34.	<i>Бабаєва О. В., Посиляєва Р. В.</i> УЗАГАЛЬНЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.	198
35.	<i>Батракова Т. І., Хмельковська Т. В.</i> СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МВФ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.	203
36.	<i>Безноско І. В., Горган Т. М.</i> РОЛЬ ЕКЗОМЕТАБОЛІТІВ СОРТІВ КУЛЬТУРНИХ РОСЛИН У АЛЕЛОПАТИЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИНАХ З МІКРОМІЦЕТАМИ РОДУ FUSARIUM LINK.	209
37.	<i>Бекмирзаев Д. А., Мансурова Н. Ш., Махаммадиев С. Б.</i> ВЛИЯНИЯ СИЛЫ ИНЕРЦИИ ПОДЗЕМНЫХ ПОЛИМЕРНЫХ ТРУБОПРОВОДОВ ПРИ СЕЙСМИЧЕСКИХ ВОЗДЕЙСТВИЯХ.	217
38.	<i>Бетюга В. А., Носова Л. А., Столярчук Л. І.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ З АКОМПАНеМЕНТУ.	224
39.	<i>Бондаренко О. М., Гулько К. Ю.</i> ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ.	232
40.	<i>Владімірова А. Е.</i> ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ЗЛОЧИНУ.	237
41.	<i>Вржесневська Г. І., Вржесневський І. І., Бобр В. І., Шип Л. О.</i> СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ КОГНІТИВНОГО ДИСОНАНСУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ.	241
42.	<i>Вишневська Г. Б., Семенець А. М.</i> ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.	246
43.	<i>Воронова А. І., Ізюмцева Н. В.</i> УПРАВЛІННЯ ТА МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН.	255
44.	<i>Воронова Є. М.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ.	264

45. **Гайворонюк Н. В.** 269
 ДОВІРА ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.
46. **Гриднева Е. Е., Калиакпарова Г. Ш., Зайнуллин Р. Р.** 274
 ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КАЗАХСТАНЕ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.
47. **Гладка О. В., Куценко В. В., Дзюбенко В. О., Матвійчук О. А.** 281
 СЕЗОННА СТРУКТУРА ОРНІТОНАСЕЛЕННЯ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОСМУГ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.
48. **Горбатюк Є. В., Терентьєв О. О., Русан І. В., Серпінська О. І., Бородиня В. В.** 288
 ФОРМУВАННЯ БАЗИ ПРАВИЛ ТА ЗНАНЬ СИСТЕМИ НЕЧІТКОГО ВИВОДУ ПРИ ОБСТЕЖЕННІ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ БУДІВЕЛІ ТА СПОРУД.
49. **Горяча О. Л., Бритвенко А. С., Сильченко І. А., Кравцова Л. А.** 296
 ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА: ЕТАПИ ТА ЗАВДАННЯ.
50. **Данилевський А. О., Савінова Т. М.** 300
 ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ.
51. **Дворнік С. І., Громов С. В.** 307
 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ.
52. **Дегтярьова К. О., Єлісеєнко А. П., Кібенко Л. М., Карась А. В., Живолуп В. І., Ляхова І. В.** 315
 ДЕБАТИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.
53. **Добровольська Н. Д., Кузик О. В.** 321
 ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ. АПРОБАЦІЯ МЕТОДОМ СПРОБ ТА ПОМИЛОК.
54. **Дощенко Г. Г.** 326
 ПУТИ ОПТИМИЗАЦИИ РАБОТЫ СУДОВОЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ УСТАНОВКИ.
55. **Дуганець В. І., Ляска О. П., Чинчик І. О.** 330
 СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ.
56. **Євтух М. Б.** 335
 ПРОБЛЕМА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (ДО 150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СЛАВЕТНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕТЕСИ) (1871-1913).
57. **Єременко І. І., Гахова А. Ю.** 339
 АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФЕШН ІНДУСТРІЇ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЧНОЇ КРИЗИ.

58.	<i>Задоріна О. М., Качан Т. В., Кунєв І. М.</i> ПРАКТИЧНІ РОБОТИ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ.	343
59.	<i>Искендер Топчу</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ СИТУАЦИЙ НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.	352
60.	<i>Іванова Л. І.</i> ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ СПРИЙМАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.	357
61.	<i>Капітан В. С.</i> НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.	366
62.	<i>Кепко О. І., Кепко В. О.</i> СТАН ЗАХИЩЕНОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.	379
63.	<i>Ковач І. В., Хотімська Ю. В., Щербина І. М., Лавренюк Я. В., Білоус А. В.</i> ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ПЕРОКСИДАЦІЇ ЛІПІДІВ ЗА МАРКЕРОМ МДА В ДИНАМІЦІ ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНОГО ГЕНЕРАЛІЗОВАНОГО КАТАРАЛЬНОГО ГІНГІВІТУ У ПАЦІЄНТІВ З ОРТОДОНТИЧНИМИ КОНСТРУКЦІЯМИ В ПОРОЖНИНІ РОТА.	382
64.	<i>Коломійчук К. М.</i> АНТРОПОНІМ ЯК ЕМОТИВНА НАЗВА, ЙОГО СЕМАНТИКО- СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ У ФОЛЬКЛОРНОМУ ТЕКСТІ.	389
65.	<i>Корсак В. В., Пацкань І. І.</i> ВПЛИВ МІКРОБІОТОМА ПІХВИ НА ПЕРЕБІГ ВАГІТНОСТІ І РОДІВ.	397
66.	<i>Костюкова Н. В.</i> ПСИХОЕДУКАЦІЯ В МЕДІАПРОСТОРІ ЯК НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ПСИХОЛОГА.	402
67.	<i>Кошова С. П., Строжеміна Ю. О.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНИ ТА КИТАЮ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ.	407
68.	<i>Крят О. В.</i> ДИСКУСІЯ — ОДИН ІЗ НАЙЕФЕКТИВНІШИХ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЧА.	417
69.	<i>Кудря О. В., Срібна Ю. А.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ КОНСТРУЮВАННЮ ТА МОДЕЛЮВАННЮ ОДЯГУ.	424
70.	<i>Курдибаха О. М.</i> ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.	430
71.	<i>Кунденко Я. Н., Подкуйко В. А.</i> ИСКУССТВО – «ЛЕКАРСТВО» ОТ ВОЙНЫ.	433

72. **Лавренюк Ю. Ф.** 437
ГЕНЕЗА ПАРАДИГМИ ОХОРОННИХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ ЗАКОННОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ.
73. **Левченко З. М., Лега О. В., Лега Н. А.** 442
БАЛАНС, ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО АНАЛІЗУ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ.
74. **Лісна А. Г., Посилкіна О. В.** 451
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАЧЬ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.
75. **Літвінова Н. О., Цитовцева А. С., Сопов О. О.** 458
СПОСОБИ ЗАХИСТУ БАЗ ДАНИХ ВІД SQL ІН'ЄКЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.
76. **Лопушанський В. М.** 465
БРУНО ШУЛЬЦ І АРТУР ЕРНСТ РУТРА: ДРАМА ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ДВОХ ПИСЬМЕННИКІВ-ДРОГОБИЧАН.
77. **Лук'янова В. В., Чешихин Ю. А.** 474
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДКРИТТЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ.
78. **Лук'янова Г. Ю., Генералова А. Ю.** 479
ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ.
79. **Лук'янова Г. Ю., Нюл Е. В.** 484
СУТНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.
80. **Лук'янова Г. Ю., Ничистяк О. В.** 491
ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.
81. **Маліновська І. М.** 495
СЛУЖБОВИЙ ТВІР: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РОЗПОДІЛУ ВИКЛЮЧНИХ МАЙНОВИХ ПРАВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ.
82. **Малука І. П., Шершень Л. В.** 501
ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.
83. **Маматова З. Р.** 511
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ СИЛИ У ПІДЛІТКІВ.
84. **Манько Р. М., Григорчук В. О.** 519
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЖАНРУ БАЙКИ У ШКОЛІ (НА ПРИКЛАДІ БАЙОК ІГНАЦІЯ КРАСИЦЬКОГО).
85. **Махницький О. В., Вишня В. Б.** 531
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ УПРАВЛІННЯ НАРЯДАМИ МОБІЛЬНОЇ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.
86. **Мельник О. В., Духіна Н. Г., Семенченко О. Л.** 537
ЕФЕКТИВНІСТЬ БІОТЕСТУ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ АКТИВНОСТІ ІНГІБІТОРІВ ПРОРОСТАННЯ КАРТОПЛІ.

87. *Міхалевський В. Ц., Міхалевська Г. І.* 541
МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ ДЛЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ СИСТЕМ.
88. *Міцода Р. М., Міцода К.-М. Р.* 550
ПРОГНОЗУВАННЯ АКУШЕРСЬКИХ УСКЛАДНЕНЬ У ЖІНОК З
ВПЕРШЕ ВИЯВЛЕНОЮ РЕПЛІКАТИВНОЮ АКТИВНІСТЮ
ГЕПАТИТУ А.
89. *Мороз А. Б., Локота Є. Ю., Локота Ю. Є.* 556
РАЦІОНАЛЬНИЙ ВИБІР ОРТОПЕДИЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ ПРИ
ПРОТЕЗУВАННІ ПАЦІЄНТІВ ІЗ ПОВНОЮ ВТРАТОЮ ЗУБІВ.
90. *Мосякова І. Ю.* 559
АВТОНОМНІСТЬ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ДЛЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД ТА ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ В. ВАХТЕРОВА.
91. *Моценко П. М.* 566
СУЧАСНИЙ СТАН ПЕДАГОГІКИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ.
92. *Мухамедиев М. Г., Хазраткулова С. М.* 572
СИНТЕЗ ПОЛИМЕРНЫХ ПРОИЗВОДНЫХ МОЛОЧНОЙ КИСЛОТЫ
ХИМИЧЕСКИМИ ПРЕВРАЩЕНИЯМИ ПОЛИАКРИЛАМИДА.
93. *Неткова Т. О., Баранюк А. П.* 583
ПЕРЛИНА БЕССАРАБІЇ.
94. *Новгородська Ю. Г.* 592
МАРКЕТИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ.
95. *Оглезнева Ю. Г., Могила В. І., Сакевич В. І., Загорулько Г. А.* 602
ДОСВІД ЗБАГАЧЕНИЙ МИНУЛИМ.
96. *Осадченко Т. М., Цибульська В. В., Безверхня Г. В.* 609
МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗМУ ШКОЛЯРІВ
ПІД ЧАС РОЗВИТКУ ВИТРИВАЛОСТІ.
97. *Отрода М. М., Мислінчук В. О., Лебедь О. О.* 615
ВИЗНАЧЕННЯ ВІДСТАНІ ДО ПУЛЬСАРУ PSR J0437-4515 ЗА
МІРОЮ ЧАСТОТНОЇ ДИСПЕРСІЇ ЙОГО СПЕКТРОГРАМИ.
98. *Павельєва А. К., Губар Н. М.* 625
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕРМІНІВ-
СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ НАФТОГАЗОВОЇ
ГАЛУЗІ).
99. *Пакулин С. Л., Перебейнос В. Б.* 632
ПОВЫШЕНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ,
СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ И
КВАЛИФИКАЦИОННОГО УРОВНЯ ДЗЮДОИСТОВ.
100. *Панова Н. А., Тимченко-Быхун И. А., Мудрецкая Л. Г., Борисова С. В.* 643
ПРИНЦИПЫ МУЗЫКОВЕДЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ
РОМАНТИЧЕСКОЙ ФОРТЕПИАННОЙ МИНИАТЮРЫ XIX ВЕКА.

101. *Пастухов В. І., Спольнік О. І., Скофенко С. М., Міленін А. М., Слинько Н. В.* 648
МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ КІНЕМАТИЧНОГО ЗВ'ЯЗКУ В БАГАТОЕЛЕМЕНТНІЙ МЕХАНІЧНІЙ СИСТЕМІ ПРИ НЕСТІЙКОМУ РУСІ.
102. *Пацкань І. І., Корсак В. В.* 654
АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ НЕТРИМАННЯ СЕЧІ У ЖІНОК.
103. *Песоцкая Л. А., Палец В. А., Гаврилюк А. И.* 659
ПАТОГЕНЕЗ АНЕМІИ ПРИ ГИПОТИРЕОЗЕ.
104. *Пироговська В. Я., Кубіцький С. О.* 666
ПОНЯТТЯ «ЯКІСТЬ ОСВІТИ» ТА «ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ.
105. *Пітель В. М., Пітель В. І.* 676
РЕЛІГІЙНІ СЛОВА В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ ПРИКАРПАТТЯ: ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ.
106. *Плетенецька Ю. М., Палій В. В.* 683
АНГЛІЙСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ В ОНЛАЙН-КОМУНІКАЦІЇ.
107. *Подлесная В. Г.* 687
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В УСЛОВИЯХ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМЬШЛЕННОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І РАЗВЕРТІВАННЯ ПАНДЕМІЇ.
108. *Полєвікова О. Б., Озерна С. С.* 696
ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ТА СУБ'ЄКТИВНІСТЬ ЦІЛЕУТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.
109. *Рахімова Н. К., Носіров С. С., Рузікулова М. Ш.* 699
ВСХОЖЕСТЬ СЕМЯН НЕКОТОРЫХ ВИДОВ РОДА *LONICERA L.* В УСЛОВИЯХ ТАШКЕНТСКОГО БОТАНИЧЕСКОГО САДА (УЗБЕКИСТАН).
110. *Романова Т. В., Давиденко Л. П.* 707
ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ПЕРІОД 2008-2014 РР.
111. *Рибальченко Л. В., Рилькова А. В.* 714
СТАН ЕКОНОМІК СВІТУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ.
112. *Рибалова О. В., Чогут А. Є.* 717
ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ ВІД ЦЕХУ КЕРАМІЧНОЇ ПЛИТКИ.
113. *Рудяк В. О.* 723
ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.
114. *Ряшко О. В., Гарасимів О. І., Робак І. А.* 729
ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.

115. *Сарафинюк П. В., Степаненко І. О., Хапіцька О. П., Сарафинюк Л. А.* 739
ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ НА ПОКАЗНИКИ
СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ.
116. *Сафоненко В. В., Рублевская Е. А.* 745
ДИАГНОСТИКА УРОВНЯ СФОРМИРОВАННОСТИ
ПРЕДСТАВЛЕНИЙ О ФУНКЦИЯХ ОРГАНОВ ЧУВСТВ ЧЕЛОВЕКА
У ДЕТЕЙ СРЕДНЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.
117. *Ситник Т. М.* 752
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ
СПІВАЦЬКОГО ПРОЦЕСУ.
118. *Сорока О. В., Баула Д.-М. А.* 759
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АРТ-ТЕРАПІЇ.
119. *Сопільняк М. С.* 765
ЖУРНАЛІСТСЬКА ЕТИКА: ПИТАННЯ МОРАЛІ.
120. *Стреха Т. Н.* 773
БИНАРНАЯ ОППОЗИЦИЯ «СВОЙ-ЧУЖОЙ» В РОМАНЕ МАЙ ЦЗЯ
«ЗАГОВОР».
121. *Стратонов В. М., Гуліч Ю. Є.* 780
ТЕРОРИЗМ, ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА МІЖНАРОДНОГО
ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.
122. *Сулайманов Ш. А., Эсеналиева Ж. А.* 785
ОСОБЕННОСТИ СИМПТОМОВ, ДИАГНОСТИКИ И
ПРОФИЛАКТИЧЕСКИХ МЕР В ПЕРИОД «ВТОРОЙ ВОЛНЫ»
COVID-19 У ЖИТЕЛЕЙ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ.
123. *Сулайманов Ш. А., Буудайбекова М., Курсант Баатырбек уулу,
Азизова М., Майрам Алмазбек кызы* 787
КЛИНИЧЕСКОЕ ТЕЧЕНИЕ И ДИАГНОСТИКИ COVID-19
ИНФЕКЦИИ В БИШКЕКЕ.
124. *Сулейменов М. Ж., Аманжол Р. А.* 790
ИНВАЗИРОВАННОСТЬ ЖИВОТНЫХ ГЕЛЬМИНТАМИ В
УСЛОВИЯХ В МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ.
125. *Таждехибонаб М. К.* 795
РОЛЬ РЕЛИГИИ В РОССИЙСКО-ПОЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЯХ В ХХІ
ВЕКЕ.
126. *Ткаченко І. П., Штець Т. Ф.* 802
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ФОРМУВАННЯ
ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ.
127. *Титаренко В. В.* 809
РОЗВИТОК НАВИЧОК ДИЗАЙНУ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ У
ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРАХ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВИКОНАВЦІВ
ХУДОЖНЬО-ОФОРМЛЮВАЛЬНИХ РОБІТ.
128. *Украинец В. Н., Гирнис С. Р., Украинец А. В.* 816
ДЕЙСТВИЕ ДВИЖУЩЕЙСЯ ВДОЛЬ ТОННЕЛЯ КАСАТЕЛЬНОЙ
НАГРУЗКИ НА ОКРУЖАЮЩИЙ ПОРОДНЫЙ МАССИВ.

129. **Федотова С. О.** 823
ОСОБЛИВОСТІ УРОКУ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ «ЗАХИСТ ЧИТАЦЬКОГО ЩОДЕННИКА».
130. **Хамитова Д. М., Лукпанова Д. А., Оразалина Ж. К.** 833
7 ЧУДЕС ТУРКЕСТАНА.
131. **Халимова Ш. И.** 842
ЛАБОРАТОРНАЯ ВСХОЖЕСТЬ СЕМЯН НЕКОТОРЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ, ПРОИЗРАСТАЮЩИХ В ЕСТЕСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.
132. **Цыпкин Ю. А., Пакулин С. Л., Ильичев К. С., Козлова Н. В., Феклистова И. С.** 850
УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНА КАК ПРОСТРАНСТВЕННОГО СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ.
133. **Чайка І. І.** 861
КРЕАТИВНО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.
134. **Черниш К. Ю., Іляш О. І.** 870
ОБГРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ У ПРОЦЕСІ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ.
135. **Шапакидзе Е. Д., Мируашвили В. З., Кутелия Г. Г.** 877
ОДИН ИЗ ПУТЕЙ ПОВЫШЕНИЯ УРОЖАЙНОСТИ ОДНОЛЕТНИХ КУЛЬТУР.
136. **Шоюнусов С. И., Каратаева Л. А.** 885
АСПЕКТЫ ОНКОПАТОЛОГИИ.
137. **Щербань Л. М.** 890
ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ.
138. **Юрковский А. М.** 893
ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ СОНОЭЛАСТОГРАФИИ ПРИ ЛИГАМЕНТОЗ-ИНДУЦИРОВАННОМ СИНДРОМЕ БОЛИ В НИЖНЕЙ ЧАСТИ СПИНЫ.
139. **Ярославцева М. І., Кривошеїна Е. Д., Безсонова В. В.** 898
РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ РОЗВИВАЮЧИХ ІГОР ЗА ТЕХНОЛОГІЄЮ В. ВОСКОВОВИЧА «КАЗКОВІ ЛАБІРИНТИ ГРИ».

**ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ СПРИЙМАННЯ
ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Іванова Лідія Іванівна

к. п. н., доцент

Рівненський державний
гуманітарний університет

м. Рівне, Україна

Анотація: У статті розкрито сутність процесу сприймання художніх творів учнями початкових класів, літературознавчі аспекти сприймання на уроці літературного читання, з'ясовано особливості літературознавчого аналізу у початковій школі.

Ключові слова: Література, художній твір, літературне читання, учні початкових класів, сприймання, художній образ, аналіз, літературознавчі аспекти.

Без культури мертва душа народу, без літератури неможливе існування культури, а отже і духовного становлення особистості. Саме література долучає учнів до багатств вітчизняної та світової класики, формує художній смак і уявлення про неї, як про соціокультурний феномен, що займає специфічне місце в житті нації та людства.

Ситуація сьогодення диктує нові завдання навчання читання в Новій українській початковій школі, необхідність нового літературознавчого підходу, що дає реальні можливості для внесення певних коректив до методики опрацювання літературних творів [1].

Такий підхід зумовлює суттєві зміни щодо ролі читання у формуванні особистісних якостей молодшого школяра, його морально-естетичного розвитку, досягнення читацької компетентності, підготовки до систематичного

вивчення курсу літератури в основній школі [1].

Тож у новій навчальній програмі «Літературне читання» (керівник авторського колективу О.Я.Савченко) головною метою курсу визначено: розвиток дитячої особистості засобами читацької діяльності, формування комунікативної і пізнавальної компетентностей, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі[1].

Сама назва предмету *Літературне читання* орієнтує вчителя на роботу з художнім твором як мистецтвом слова, на його грамотний аналіз. Однак, аналіз – це не будь-який розбір твору, а лише такий, який призводить до поглибленого його прочитування, до розуміння думки, настрою, емоцій, проникнення в думку автора. Тобто йдеться про повноцінне сприймання літературних творів учнями початкових класів.

Мета статті – розкрити сутність процесу сприймання художніх творів учнями початкових класів, довести важливість літературознавчих аспектів сприймання на уроці літературного читання, з'ясувати особливості літературознавчого аналізу у початковій школі.

Питаннями читання та розуміння літературних творів займались сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені (В.П. Антипець, І. В. Антипкіна, М. М. Безруких, У. Госмані, О. Л. Григоренко, Ю.М. Гузій, Т.Г. Єгоров, В. В. Іванов, Т.Б. Кисельова, Л. О.Кондратенко, Н.К. Корсакова, М. І. Кузнецова, А. Р. Лурія, М.І. Оморокова, М.М. Русецька, О.Я. Савченко, А. Л. Сиротюк, О.І.Синиця, Н.Ф. Скрипченко, Л.В. Соколова, М. Н. Русецька, Д. І. Фельдштейн, У. Фріт, Л. С. Цветкова, Н. І. Чепелева, Дж. Циглер та ін. Науковці Н.Д. Молдавська, О.І.Никифорова, П.М. Якобсон та ін. розуміють сприймання твору як діяльність, у якій синтезуються різноманітні процеси мислення, пам'яті, уяви та емоційної сфери читача. Психологом Н.І.Конюховим сприймання визначене як психічний пізнавальний процес, який полягає в цілісному відображенні в психіці людини, що безпосередньо впливає на органи чуття, речей, предметів, явищ в цілому, а не окремих їх сторін і якостей, як при відчутті [1,2,3, 4,5,6].

У процесі читання художніх творів відбувається не просто засвоєння прочитаного, а взаємодія об'єктивного змісту твору з особистим досвідом людини, з його уявленнями, поняттями і образами. В результаті цієї роботи розуму виникають не просто знання, засвоєння прочитаного, а усвідомлення свого ставлення до твору мистецтва, тобто нові знання, які посувають людину в розвитку [2].

Такий підхід до сприймання і розуміння художнього твору як до двостороннього процесу вказує на існування складного діалектичного зв'язку між читанням літератури і розвитком особистості. З однієї сторони, література піднімає свідомість на нову сходинку, з іншої - тільки необхідний рівень знань (зокрема літературних) може забезпечити повноцінне сприймання художнього твору, може стати основою творчої переробки прочитаного [6].

Таким чином, аналіз літератури з вказаної проблеми дає змогу зробити висновок про те, що інтелектуальний рівень дитини має вирішальне значення для розвитку повноцінного сприймання, і саме певна організація навчального процесу може вплинути на ефективність опрацювання літературного твору [5].

Разом з тим, сприймання художнього твору є складним психічним процесом, який передбачає наявність здатності пізнати, зрозуміти зображене та твір у цілому - єдність форми і змісту, проникати в образну умовність твору [3].

Таким чином, сприйняття не пасивне копіювання миттєвого впливу, а живий творчий процес пізнання [3].

У процесі сприймання беруть участь декілька органів чуття, в результаті чого утворюються складні (комплексні) умовнорефлекторні зв'язки, які є фізіологічною основою сприйняття. В результаті переваги певної групи нервових зв'язків виникає вибірковість сприймання, тобто переважне виділення одних об'єктів чи їх певних властивостей і ознак порівняно з іншими. Ця вибірковість сприймання тісно пов'язана з життєвим досвідом, інтересами і спрямованістю особистості молодшого школяра, що є цінним для аналізу твору на уроках літературного читання.

В учнів початкових класів через обмеженість їх життєвого досвіду і знань

сприймання є недостатньо точним і деталізованим; характеризується великими індивідуальними розбіжностями в повноті, точності і швидкості, узагальненості і емоційної забарвленості (в залежності від минулого досвіду і особливостей нервової системи).

Оскільки, сприймання художніх творів індивідуально суб'єктивне, неповторне, варіативне, у ньому виділяється інваріантне ядро, яке співвідноситься, передусім, з фабулою твору, зображеним у ньому предметним світом, а відтак через них - з авторським задумом, так званою естетичною ідеєю. Автор розкриває читачам не так свою думку, як викликає у них особисту [3].

Таким чином, процес сприймання літературного твору є результатом складної внутрішньої діяльності молодшого школяра, в якій беруть участь пам'ять, чуття, свідомість, фантазія, спогади, тому сприймання художніх творів є індивідуально-суб'єктивним і неповторним, оскільки залежить від особливостей нервової системи читача, від його життєвого досвіду, переконань, смаків,

Глибина сприймання художньої літератури пов'язана насамперед з розумінням художнього образу, який виникає у читача на основі різного роду асоціацій, постійного зближення, зіставлення свого досвіду, своїх уявлень, понять, почуттів з тими уявленнями, поняттями і почуттями, які закладені в художньому образі. При цьому образне і логічне мислення, робота уяви, почуттів і дослідження істини знаходяться в постійному русі і взаємодії [7].

Повноцінність сприймання учнями художньої літератури досягається тоді, коли у їхній свідомості постають змальовані автором картини, взаємопов'язаний ланцюг подій, образів, компонентів твору, що вимагає від них добре розвиненої уяви. Читачеві треба не тільки усвідомити значення окремих слів, зміст окремих виразів, фраз, описів і всього твору, а й уявити, побачити все те, що показує письменник. Без такого бачення сприймання художнього твору буде тільки вербальним, а отже, неповноцінним [2].

Варто зазначити, що естетичне сприймання виявляється у вмінні читача

розрізняти прекрасне та потворне, відчувати насолоду від прочитаного. Однак, щоб учень умів розрізняти справжні художні твори, насолоджувався спілкуванням з мистецтвом, він має розуміти авторський задум у творі, щоб висловити і своє ставлення, тобто його сприймання повинно бути адекватним авторському задумові.

Адекватно зрозуміти художній текст - це не тільки відтворити його зміст. Результат адекватного сприймання літературного твору полягає у важкій праці, напруженій роботі почуття і думки. Читачеві необхідно бачити і розуміти не тільки ті конкретні явища, які зображені письменником, названі ним, але й ті, котрі не названі, а лише припускаються. Таке сприймання художнього твору тісно пов'язане з розвитком особистості читача, збагаченням його життєвого та духовного досвіду.

Наші численні спостереження дають змогу виявити, що читач на кожному ступені розвитку сприймає твір у тій формі цілісності, яка зумовлюється його справжнім рівнем розвитку і повністю залежить від його вікових та інших особливостей [4].

Отже, творча активність, образність та конкретність мислення, особливості уяви створюють сприятливі умови для розвитку естетичного повноцінного сприймання, при цьому зумовлюють готовність дитини до нього.

У психолого-педагогічній літературі справедливо відзначається, що повноцінне сприймання художньої літератури залежить від володіння школярами засобами аналізу художньої своєрідності твору, аналізу форми у зв'язку зі змістом, знання початкових літературознавчих уявлень та понять [6].

Відповідно до чинної Типової освітньої програми НУШ-1 учень (3-4 кл.) має орієнтуватися у змісті твору (усвідомлювати зміст заголовка, прогнозувати орієнтовний зміст тексту, виділяти нові поняття, терміни, з'ясовувати їх значення); визначати тему; називати ознаки, які вказують на приналежність до науково художнього тексту (відсутність емоційних оцінок, наявність наукових фактів, понять, термінів, графічної інформації); виділяти і розкодовувати графічну інформацію, що міститься в тексті; усвідомлювати її, знаходити,

розрізняти у текстах різномірну інформацію (наприклад, природознавчого, культурознавчого, історичного характеру), пояснювати її суть; формулювати нескладні висновки, спираючись на текст, знаходити аргументи, що підтверджують висновки; виділяти ключові поняття; визначати мікротеми, добирати до них заголовки, складати план; стисло відтворювати зміст тексту з опорою на план; висловлювати власне судження щодо змісту тексту; формулювати власні думки за змістом тексту, доводити і підтверджувати їх фактами з посиланням на текст; пояснювати, які нові знання, цікавий досвід ними здобуто [8].

У вчительській інтерпретації аналіз може виступати в різних формах: коментарів учителя, вибіркового читання, вільної розмови, дискусії, опрацювання структури твору або якої-небудь деталі змісту, іншого об'єкту (мови, ідеї, сюжету тощо) або дидактичної літературної гри 4].

Наскільки цілеспрямовано вчителю вдається враховувати особливості сприймання учнями певного віку, специфіку жанру, змісту, активізувати мислення, значною мірою залежить результат опрацювання твору, позитивний вплив його на всебічний, зокрема літературний розвиток дитини.

Відомо, що для сприймання молодшими школярами художнього твору характерна яскраво виражена емоційність. Так, першочергово сприймається ними наочне, живе, яскраве, те, що викликає безпосередню реакцію, ніж символічне та схематичне зображення.

До рис сприймання молодших школярів, які утруднюють його, варто віднести недостатню диференційованість, послабленість розвитку аналітичної функції мислення. Учні інколи неточно і помилково диференціюють схожі об'єкти. Однак вони іноді помічають такі деталі, які подеколи непомітні і дорослим. Тобто дітям властива лише слабкість поглибленого і цілеспрямованого аналізу під час сприймання. Часто учні початкових класів визначають випадкові деталі, а суттєве, важливе залишається поза їхньою увагою [4,5,7].

Аналіз обов'язково передбачає певні порівняння, зіставлення,

узагальнення, таким чином, він неможливий без синтезу. Синтетичні процеси на перший план виступають тоді, коли розрізнені знання учнів про художній твір проводяться у певну систему, коли робляться висновки, узагальнення про ідейно-художню цінність твору, про концепцію автора [1,4].

Письменник словами створює образи дійсності, використовуючи свій життєвий досвід, своє бачення навколишнього. Досвідчений читач у своїй уяві відтворює ці образи, посиляючись на власні спостереження, аналогічні тим, які були в автора. Молодші школярі можуть мобілізувати власні уявлення і використовувати їх для відтворення [2].

Автор, обмірковуючи внутрішній задум, обирає зовнішню форму його втілення, відповідну до характеристик конкретного жанру. Ознаки жанру є різними і саме вони диктують, як відчувати твір, милуватись чи ділити на частини, просто завмерти на хвилику від чудової миті зустрічі з поетичним словом чи скласти план і переказати. Саме жанрові особливості зумовлюють і певну методику опрацювання твору, вибір учителем прийомів, що організують аналіз композиції, змісту, мовних засобів тощо. Тому секрет ефективності повноцінного сприймання художніх творів таїться у розумінні їх жанрових особливостей, тобто до деякої міри у літературознавчій обізнаності читача[4].

Тому, на уроці літературного читання, під час опрацювання творів мистецтва жанрові характеристики літературного твору визначають вибір методів і прийомів аналізу; тобто жанрова специфіка є домінантою для окреслення дидактичної структури уроку літературного читання, усієї його режисури, мелодики і настрою.

Засвоєння школярами літературних форм, їх жанрових особливостей організовується з урахуванням пізнавальних можливостей дітей. Учні 2-х класів ознайомлюються з найпростішими жанровими особливостями казки на матеріалі казок про тварин, оскільки вони є найпростішими і найдоступнішими для сприймання і розуміння порівняно з іншими видами. Героїко-фантастичні казки, які мають складнішу будову, більші за обсягом, складаються з багатьох епізодів, відзначаються особливою вигадливістю, містять потужний

фантастичний елемент, доцільно починати вивчати з 3 класу. Лірична поезія доступніша учням 4-х класів. Під час навчання молодші школярі ознайомлюються зі значущими одиницями творів художньої літератури і фольклору, оволодівають практичними вміннями впізнавати, розрізнявати та називати окремі літературні жанри: казка (народна і літературна), оповідання, повість, вірш, байка, малі фольклорні форми (загадка, прислів'я); ігровий фольклор (скоромовка, лічилка, календарно-обрядова поезія тощо) [8].

Таким чином, аналіз загальних психолого-педагогічних положень та конкретних висновків наукових досліджень з вищезазначеної проблеми переконливо свідчать про те, що сприймання учнями початкових класів художніх творів визначається рівнем сформованості особистості. Явищу сприймання літературно-художніх творів властиве отримання не лише чуттєвих сигналів у процесі прочитаного, а їх осмислення, тлумачення; індивідуальна неповторність усвідомлення читачем об'єктивної реальності, відображеної письменником у творі; тісний зв'язок із загальним розумовим розвитком особистості, її соціальним та життєвим досвідом; виділення із тексту опорних точок, смислових віх, які допомагають не тільки усвідомити зміст, а й розвинути власні естетичні смаки та оцінки школяра.

Умовами, що забезпечують повноцінне сприймання здобувачами початкової освіти художнього твору є: а) врахування життєвого досвіду, вікових особливостей; б) створення емоційного настрою під час сприймання; в) усвідомлення початкових літературознавчих понять; г) формування вміння аналізувати образно-емоційний, літературознавчий, ідейно-тематичний зміст твору; д) усвідомлення авторського бачення світу та розвиток вміння висловлювати власні естетичні судження.

Успішність керування педагогічним процесом літературознавчого спрямування залежить від учителя, який має враховувати можливості учнів, знати закономірності сприймання ними художньої літератури та може актуалізувати власну внутрішню культуру, начитаність, *літературознавчу підготовку*, читати, відчувати, аналізувати художній твір як мистецтво,

навчати учнів початкових класів повноцінно сприймати художній твір так, щоб моральний, пізнавальний, естетичний потенціал літератури зміг перейти у їх внутрішній світ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Савченко О. Я. Розуміння молодшими школярами літературних текстів: сутність процесу і засоби формування. Початкова школа. 2017. № 8. С. 10–15.
2. Молдавская Н.Д. Литературное развитие младших школьников. М.: Педагогика, 1976. 176 с.
3. Андрос Є. Сприймання: Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002. С. 607. 742 с.
4. Іванова Л.І. Сприймання зумовлене розумом. *Нова педагогічна думка*. 1996. № 3. С.31-34.
5. Степанишин Б.І. Загальнометодичні й літературнометодичні засади аналізу художнього твору. *Дивослово*. 1994. №7. С.41-46.
6. Синиця О.І. Особливості сприймання учнями художньої літератури. *Література учить жити*. К.: Рад. школа, 1968. С. 53-65.
7. Мартиненко В.О. Труднощі сприймання художніх творів молодшими школярами. *Укр.. мова і л-ра в шк.* 2012. № 6. С. 16 – 20.
8. Типова освітня програма для учнів 3-4 класів [електронний ресурс] <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.